

Resultaten LHBT-Veiligheidsmonitor 2015: Kwart maakte afgelopen jaar een onveilige situatie mee; veiligheidsgevoel onder transgenders blijft iets achter.

De resultaten van het jaarlijkse buurtveiligheidsonderzoek van het AmsterdamPinkPanel

Samenvatting

In deze onderzoeksrapportage staan de resultaten van het jaarlijkse buurtveiligheidsonderzoek van het AmsterdamPinkPanel (APP), een samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam en COC Amsterdam. 581 panelleden zowel uit Amsterdam als daarbuiten hebben aan het onderzoek deelgenomen, dat in juni 2015 plaatsvond.

Het onderzoek laat zien dat het veiligheidsgevoel onder LHBT-ers tussen 2014 en 2015 nauwelijks is veranderd: in 2015 gaven leden van het APP dit gevoel een 8,0 (op een schaal van 0 - 10). Opvallend is dat er een positieve relatie is tussen uit de kast zijn en veiligheidsgevoel. Daarnaast blijkt dat lesbiennes zich het veiligst voelen en transgenders het minst veilig. Transgenders verwachten ook het meest dat zij in een onveilige situatie terecht zullen komen. Uit het onderzoek komt ook naar voren dat Amsterdammers die in Zuid wonen zich het veiligst voelen in hun stadsdeel en Amsterdammers in Nieuw-West het minst veilig. Daarnaast voelen respondenten zich veiliger in LHBT-horeca dan in algemene horeca en voelt men zich thuis het veiligst en op een station het minst veilig.

Een kwart van de respondenten heeft in het afgelopen jaar een of meer onveilige situaties meegemaakt. Het gaat dan vooral om uitschelden en/of een vijandige sfeer. Slechts ongeveer één op de tien van hen doet aangifte. De onveilige situaties vonden met name plaats bij het naar huis gaan na het uitgaan (lopend of met de fiets) en in de straat waar men woont. Het onderzoek laat ook zien dat eventuele omstanders weinig steun geven in onveilige situaties. Mensen die een onveilige situatie meemaken voelen zich vooral boos, beledigd en vernederd, maar soms ook krachtig.

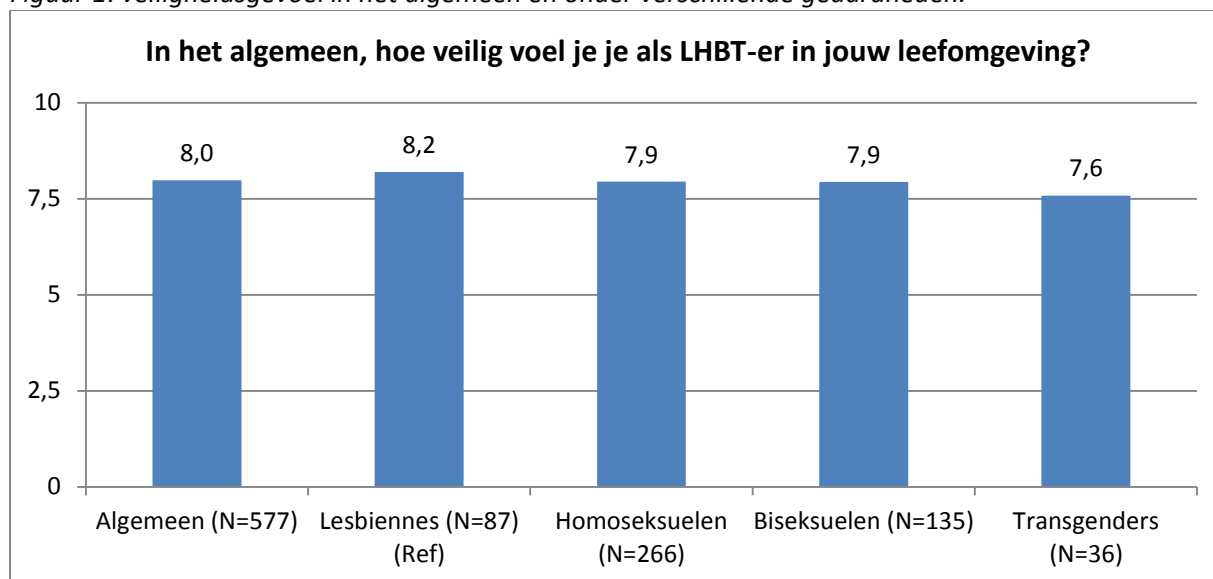
Het jaarlijkse buurtveiligheidsonderzoek

Jaarlijks doen de Universiteit van Amsterdam en het COC Amsterdam onderzoek naar het veiligheidsgevoel onder LHBT-ers en naar de incidenten die zij meegemaakt hebben in het afgelopen jaar (het buurtveiligheidsonderzoek). Deze korte onderzoeksrapportage bevat de resultaten van het onderzoek dat in juni 2015 is uitgevoerd. Aan het onderzoek hebben 581 leden van het AmsterdamPinkPanel (APP) deelgenomen.

Transgenders voelen zich het minst veilig

Het veiligheidsgevoel is tussen 2014 en 2015 nauwelijks veranderd. In 2015 gaven de leden van het APP hun veiligheidsgevoel gemiddeld een 8,0 (op een schaal van 0 (zeer onveilig) tot 10 (zeer veilig), interkwartielrange: 7,0 tot 9,0). In 2014 gaven de leden van het APP hun veiligheidsgevoel een 7,9 (interkwartielrange 7,0 tot 9,0). Dit verschil is statistisch niet significant. In vergelijking met ander onderzoek voelen de leden van het AmsterdamPinkPanel zich relatief veilig (CBS, 2004). Mogelijk komt dit doordat het panel relatief veel hoog opgeleide respondenten bevat en zij zich over het algemeen veiliger voelen.

Figuur 1: veiligheidsgevoel in het algemeen en onder verschillende geaardheden.

Toelichting figuur 1: Respondenten konden op de vraag 'In het algemeen, hoe veilig voel je je als LHBT-er in jouw leefomgeving?' een cijfer tussen de 0 en 10 als antwoord geven. De getoonde waarden zijn de gemiddeldes voor alle respondenten (algemeen) en per geaardheid. Lesbiennes zijn als referentiecategorie genomen. Dit betekent dat statistisch getoetst is of de gemiddeldes van de andere geaardheden significant afwijken van het gemiddelde van lesbiennes. Dit was alleen voor transgenders het geval.

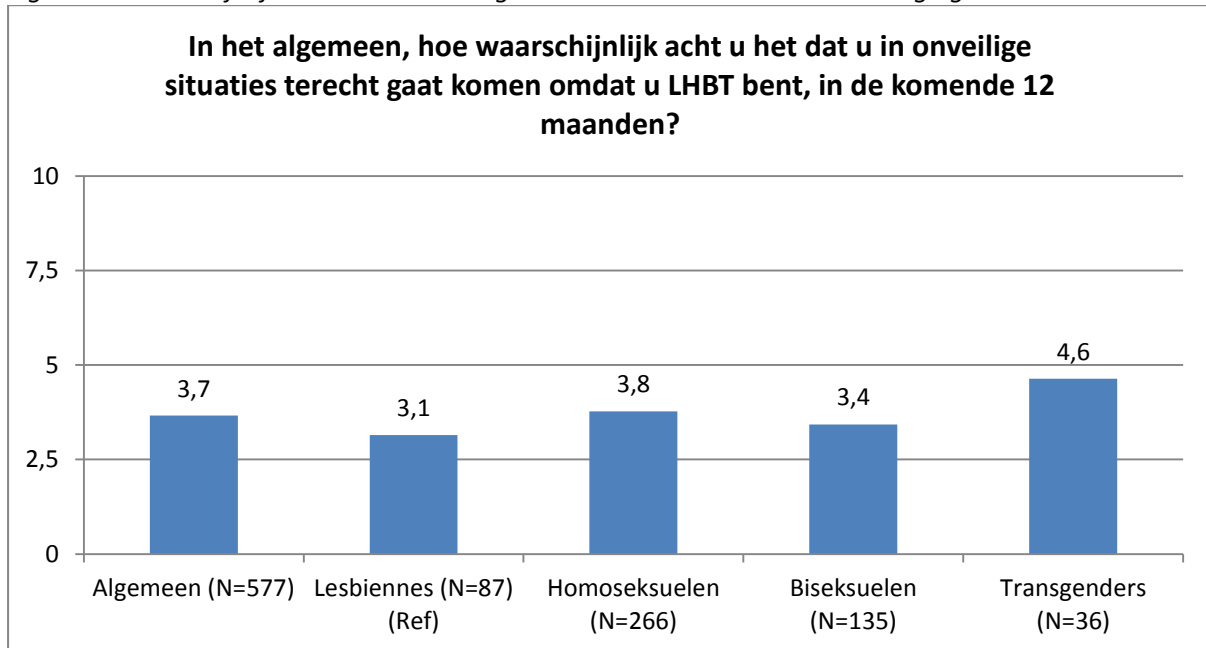
Er zijn wel verschillen tussen verschillende groepen LHBT-ers wat betreft hoe veilig zij zich voelen. Lesbiennes voelen zich over het algemeen het veiligst en transgenders het minst veilig. Daarnaast voelen de leden van het APP zich veiliger naarmate zij meer uit de kast zijn bij familie, op hun werk en in de buurt waar ze wonen. Uit de kast zijn bij vrienden heeft geen invloed op hun veiligheidsgevoel. Daarnaast voelen leden van het APP die ooit slachtoffer zijn geweest van anti-homodiscriminatie of anti-homogeweld zich minder veilig. Leden van het APP die alleen wonen voelen zich minder veilig dan zij die samenwonen met een partner en/of kind.

Transgenders verwachten het meest dat zij in een onveilige situatie terecht zullen komen

We hebben de leden van het APP ook gevraagd naar hoe waarschijnlijk zij het achten in de toekomst in onveilige situaties terecht te komen, omdat zij LHBT-er zijn. Op een schaal van 0 (zeer onwaarschijnlijk) tot 10 (zeer waarschijnlijk) gaven zij gemiddeld een 3,7 in 2015. Deze score verschilt niet significant van 2014. Transgenders hebben gemiddeld de hoogste verwachting om in een onveilige situatie terecht te komen, lesbiennes het laagst. Leden van het APP die te maken hebben gehad met anti-homodiscriminatie of anti-homogeweld verwachten sterker dat zij in een onveilige situatie terecht zullen komen dan leden die daar niet mee te maken hebben gehad.

FACTSHEET

Figuur 2: waarschijnlijkheid in een onveilige situatie terecht te komen vanwege geaardheid

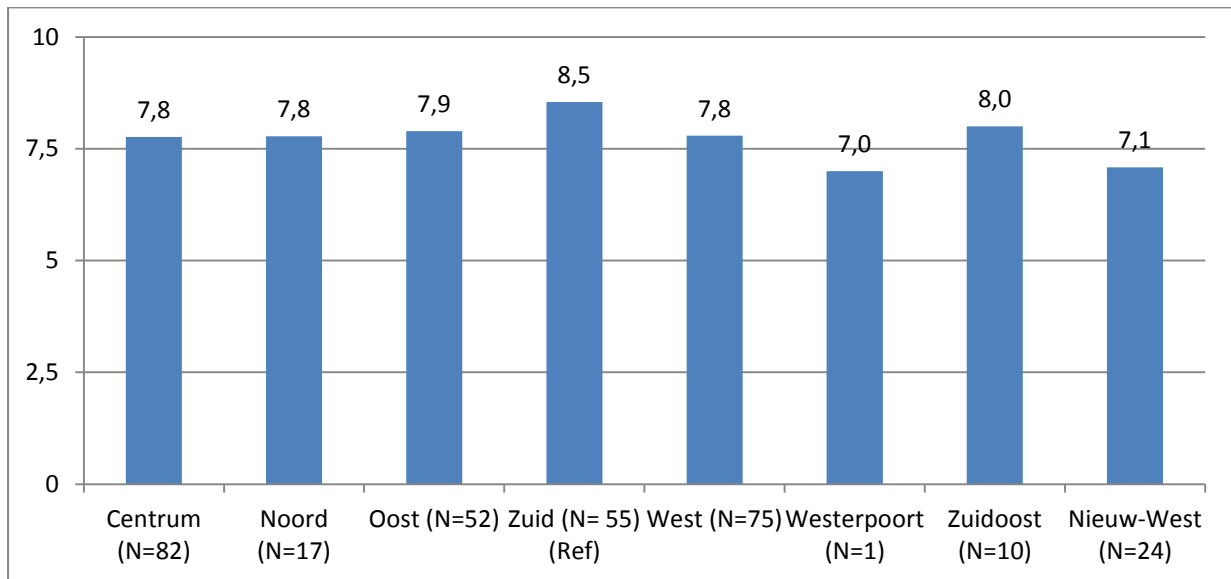
Toelichting figuur 2: Respondenten konden op de vraag 'In het algemeen, hoe waarschijnlijk acht u het dat u in onveilige situaties terecht gaat komen omdat u LHBT bent, in de komende 12 maanden?' een cijfer tussen de 0 (zeer onwaarschijnlijk) en 10 (zeer waarschijnlijk) als antwoord geven. De getoonde waarden zijn de gemiddeldes voor alle respondenten (algemeen) en per geaardheid. Lesbiennes zijn als referentiecategorie genomen. Dit betekent dat statistisch getoetst is of de gemiddeldes van de andere geaardheden significant afwijken van het gemiddelde van lesbiennes. Dit was voor homoseksuelen en transgenders het geval.

Veiligheid in straat, buurt en stad

Van alle leden van het APP die in Amsterdam wonen (N=310), voelen zij die in stadsdeel Nieuw-West wonen zich het minst veilig in hun stadsdeel. Amsterdamse leden van het APP die in stadsdeel Zuid wonen, voelen zich het meest veilig in hun stadsdeel. Uit onderzoek van de politie blijkt dat de meeste registraties van anti-homodiscriminatie gaan over incidenten nabij de LHBT-horeca in het centrum. Over het algemeen blijkt dat de Amsterdamse leden van het APP zich veiliger voelen in hun eigen huis dan op straat of in hun stadsdeel.

Iets vergelijkbaars zien we bij de niet-Amsterdamse APP-leden (N=257): ook zij voelen zich thuis veiliger dan in hun straat of in hun wijk. Opvallend is verder dat Amsterdamse APP-leden het veiligheidsgevoel in Amsterdam een 7,6 geven, terwijl niet-Amsterdamse APP-leden het veiligheidsgevoel in hun stad of dorp gemiddeld een 8,5 geven.

Figuur 3: veiligheidsgevoel in stadsdeel in verschillende Amsterdamse stadsdelen

Toelichting figuur 3: Stadsdeel Zuid is de referentiecategorie. Dit houdt in dat statistisch getoetst is of de gemiddeldes van de andere stadsdelen significant afwijken van het gemiddelde van het stadsdeel Zuid. Dit is het geval voor de stadsdelen Oost, West en Nieuw-West, waarbij de het verschil tussen stadsdeel Zuid en stadsdeel Nieuw-West het grootst is.

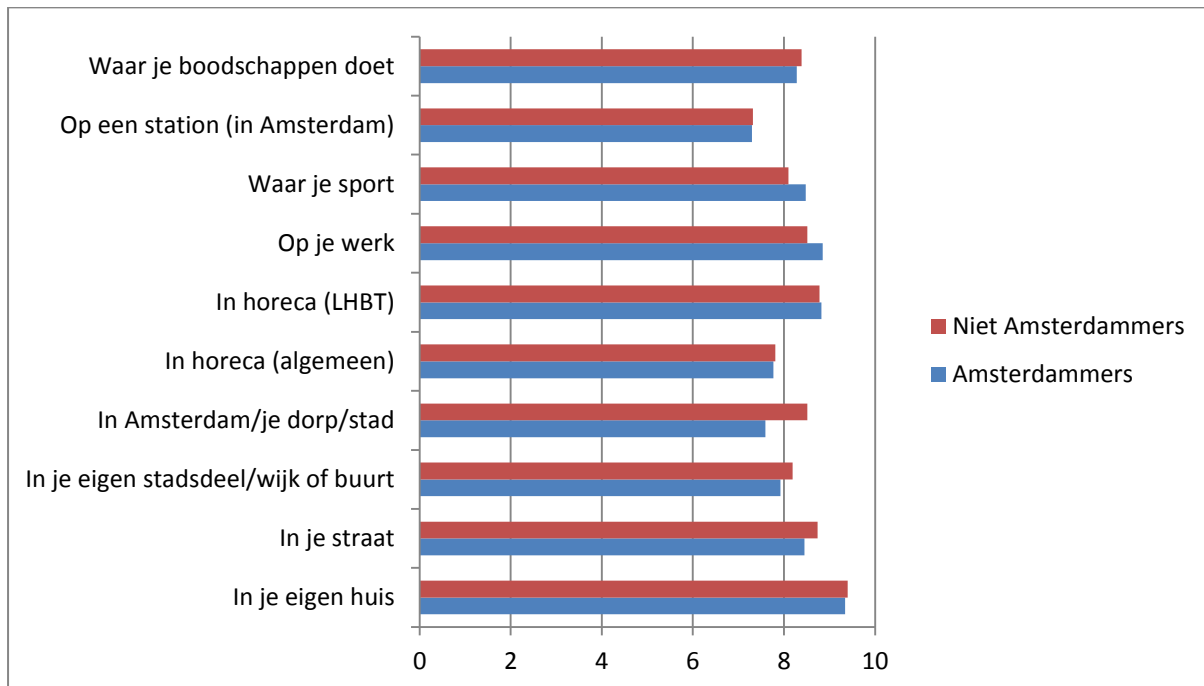
Veiligheidsgevoel tijdens het uitgaan

De leden van het APP voelen zich veiliger in LHBT-horecagelegenheden dan in algemene horecagelegenheden. We hebben de leden van het APP, zowel Amsterdammers als niet-Amsterdammers, ook gevraagd hoe veilig zij zich voelen in Amsterdamse uitgaansgebieden. Hieruit blijkt dat zij zich het minst veilig voelen in de Warmoesstraat (7,0 op een schaal van 0-10). Hun veiligheidsgevoel in de overige uitgaansgebieden (Reguliersdwarstraat, Zeedijk, Kerkstraat, Amstel en Halvemaansteeg) is ongeveer gelijk (7,4-7,5). Er zit geen verschil tussen Amsterdammers en niet-Amsterdammers in het veiligheidsgevoel in deze uitgaansgebieden. Een uitzondering is de Warmoesstraat: hier voelen Amsterdammers zich veiliger dan niet-Amsterdammers.

Veiligheid op andere locaties

Zowel niet-Amsterdamse als Amsterdamse leden van het APP voelen zich het minst veilig op een treinstation. Zij voelen zich juist relatief veilig op hun werk en waar zij sporten.

Figuur 4: veiligheidsgevoel op verschillende locaties (verschil tussen Amsterdammers en niet-Amsterdammers)

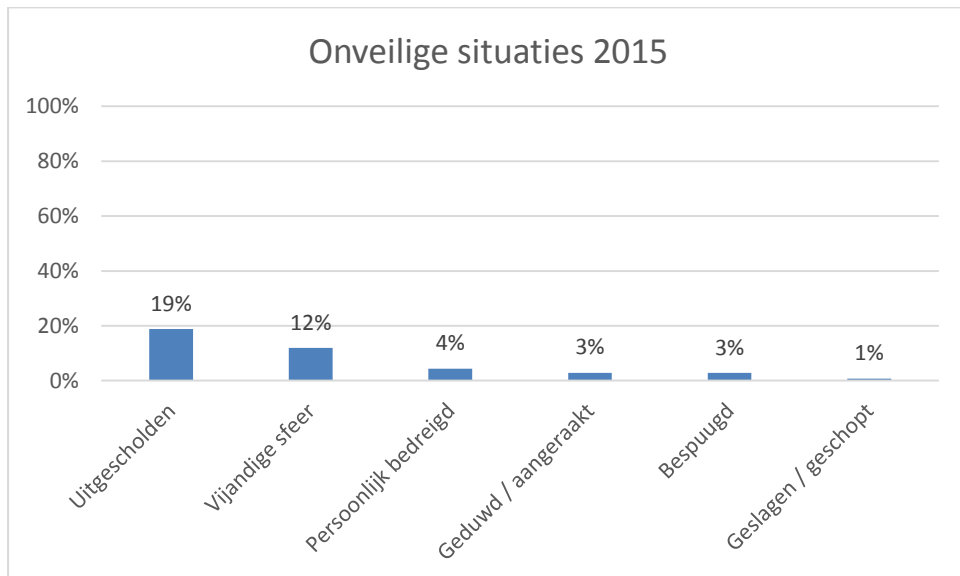
Toelichting figuur 4: Respondenten hebben voor verschillende locaties aangegeven hoe veilig zij zich daar als LHBT-er voelen. Een aantal locaties zijn anders uitgevraagd aan Amsterdammers dan aan niet-Amsterdammers. Het gaat om de volgende locaties: in je eigen stadsdeel (Amsterdammers) versus in je eigen wijk of buurt (niet-Amsterdammers); in Amsterdam (Amsterdammers) versus in je dorp/stad (niet-Amsterdammers); en op een station in Amsterdam (Amsterdammers) versus op een station (niet-Amsterdammers). De verschillen tussen de locaties zijn niet getoetst op statistische significantie.

Meegemaakte onveilige situaties

De leden van het APP zijn ook gevraagd naar onveilige situaties die zij het afgelopen jaar daadwerkelijk hebben meegemaakt. Een kwart geeft aan in het afgelopen jaar een of meer onveilige situaties meegemaakt te hebben. Het gaat dan meestal om schelden of het terecht komen in een vijandige sfeer. Een paar procent van de respondenten is ook geduwd, geslagen, geschopt, bespuugd of persoonlijk bedreigd.

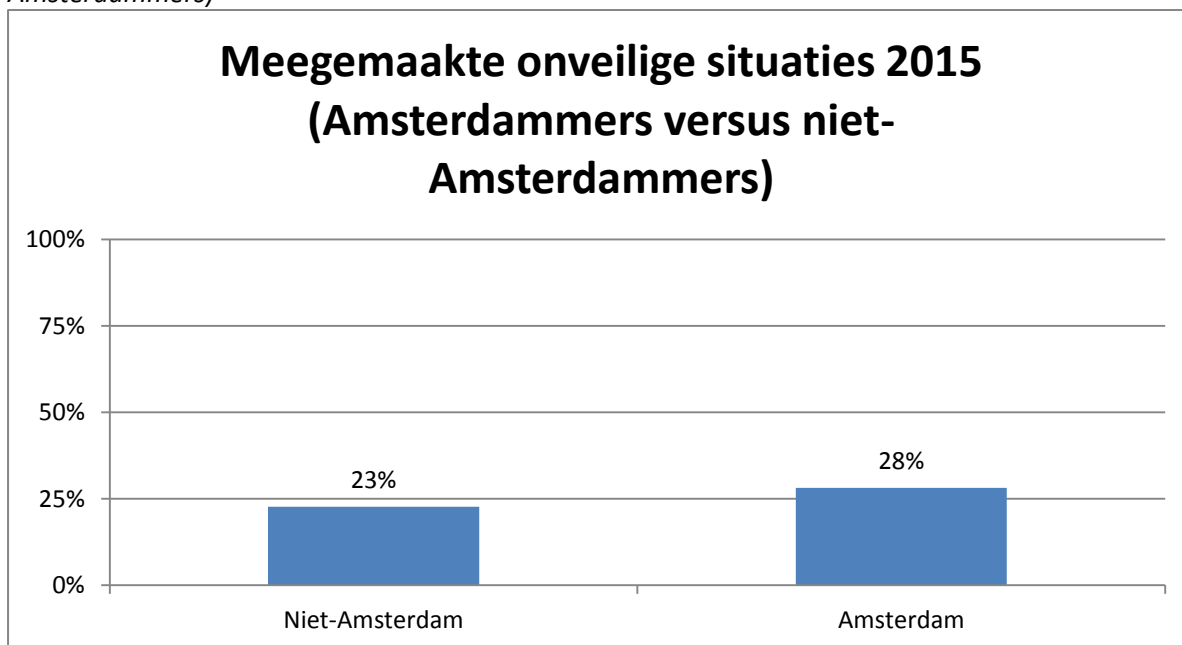
Van de verschillende subgroepen hebben tussen de 20% en 30% in het afgelopen jaar een incident meegemaakt. We zien hierin geen significante verschillen.

Figuur 5: meegemaakte onveilige situaties in 2015

De respondenten die in Amsterdam wonen hebben meer incidenten meegemaakt dan de respondenten die niet in Amsterdam wonen, maar het verschil is niet statistisch significant.

Figuur 6: meegemaakte onveilige situaties in 2015 (verschil tussen Amsterdammers en niet-Amsterdammers)

Locatie

De onveilige situaties vonden met name plaats bij het naar huis gaan na het uitgaan en in de eigen straat. Het gaat bij het naar huis gaan na het uitgaan dan vooral om mensen die lopend of met de fiets naar huis gaan.

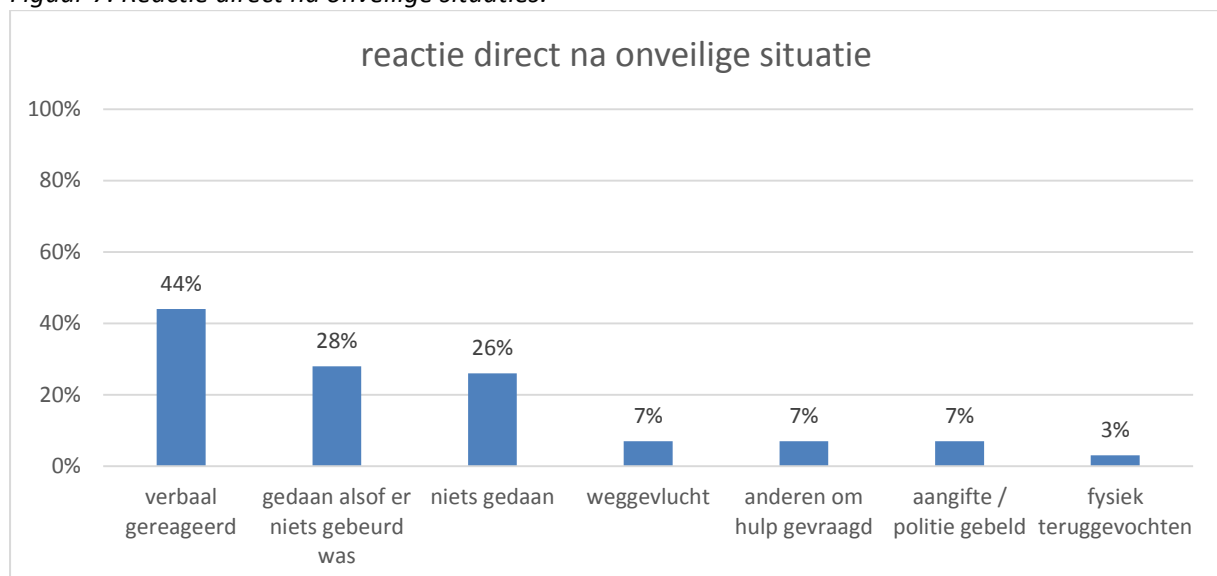
Emoties

De mensen die een onveilige situatie hebben meegemaakt, hebben van verschillende emoties aangegeven hoe ze zich voelden na de situatie. Het blijkt dat ze zich vooral boos, beledigd en vernederd voelen (negatieve emoties), maar ook wel krachtig (positieve emotie), iets wat op weerbaarheid wijst.

Reactie op de onveilige situaties

Wat is de reactie op onveilige situaties? In eerste instantie reageren mensen vooral verbaal, ze doen alsof er niets gebeurd is of reageren helemaal niet. In tweede instantie (bijvoorbeeld de volgende dag) praten veel mensen er met vrienden over. Slechts een kleine groep (ongeveer één op de tien) doet aangifte bij de politie.

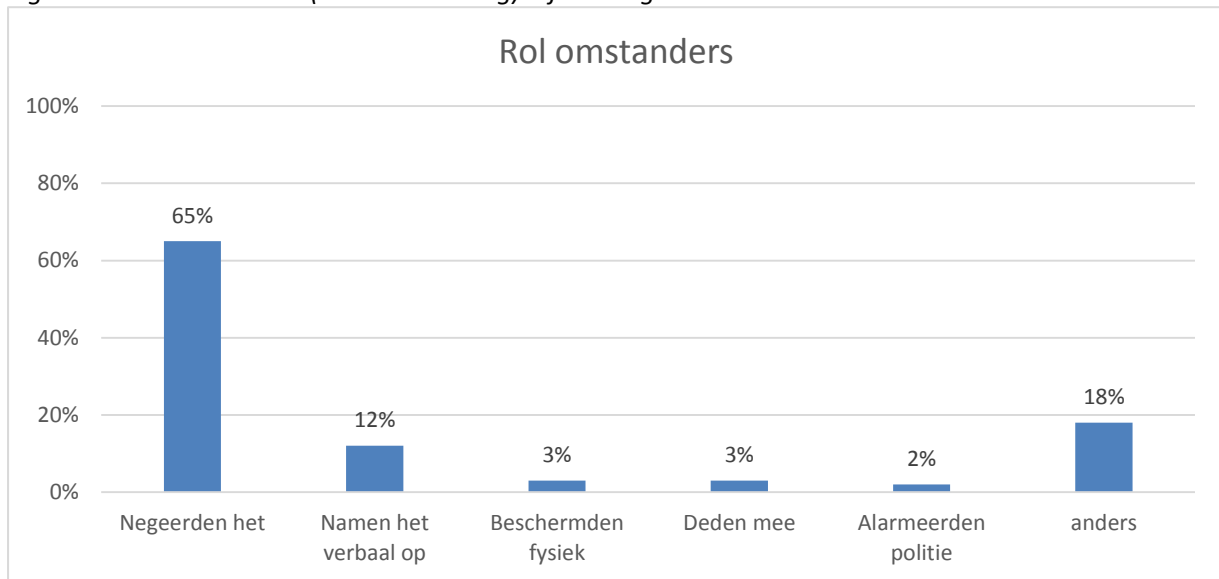
Figuur 7. Reactie direct na onveilige situaties.

Omstanders

In een derde van de gevallen waren er geen omstanders aanwezig bij de onveilige situaties. In de gevallen dat er wel omstanders waren, deden zij meestal (65%) echter niets. In 12% namen de omstanders het verbaal voor het slachtoffer op, in 3% beschermden ze het slachtoffer fysiek en in 2% alarmeerden ze de politie. In 3% deden de omstanders mee met de agressor.

Figuur 8. Rol omstanders (indien aanwezig) bij onveilige situaties

Toelichting figuur 8: respondenten konden op deze vraag meer dan één antwoord geven, waardoor de percentages optellen tot meer dan 100%.

Geen aangifte doen

Van de 148 mensen uit het APP die een onveilige situatie hebben meegemaakt, hebben er 10 direct de politie gebeld /aangifte gedaan en nog eens 13 hebben achteraf aangifte gedaan (waaronder 7 die direct ook aangifte gedaan hebben; in totaal hebben 16 respondenten dus minimaal één keer aangifte gedaan).

13 mensen (van de 148 die een onveilige situatie hebben meegemaakt) geven aan dat ze bewust geen aangifte doen bij de politie. Vijf mensen vinden de onveilige situatie die ze hebben meegemaakt niet ernstig genoeg, vier mensen zijn bang dat de politie hen niet serieus neemt, twee mensen zijn bang voor de gang van zaken (bijvoorbeeld dat hun naam bekend wordt bij de daders) en vijf mensen geven een andere reden (bijvoorbeeld dat ze het zelf geregeld hebben, dat ze bang waren of dat ze weggestuurd werden).

Van de vier genoemde instanties zijn Netwerk Roze in blauw (onderdeel van de politie) en Meldpunt discriminatie het meest bekend bij de APP leden. De buurtregisseur is iets minder bekend en het Roze veiligheidsloket is het minst bekend bij de doelgroep.

Conclusie

Uit dit onderzoeksrapport blijkt dat het veiligheidsgevoel vooral onder transgenders achterblijft. Opvallend is dat uit dit onderzoek niet blijkt dat transgenders vaker in onveilige situaties terechtkomen dan lesbiennes, homoseksuele mannen en biseksuelen. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het aantal transgenders dat deelgenomen aan heeft aan dit onderzoek beperkt is. Meer onderzoek naar onveilige situaties waarin transgenders terechtkomen is dus ook gewenst. Het belangrijk om in de komende jaren voldoende aandacht te houden voor de veiligheid van transgenders, om hun veiligheidsgevoel te verbeteren. Het onderzoek laat ook zien dat Amsterdammers zich minder veilig voelen in hun stad dan APP-leden van buiten Amsterdam in hun eigen stad of dorp. Dit laat zien dat er in Amsterdam nog veel werk aan de winkel is om het veiligheidsgevoel van LHBT-ers te verbeteren. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat er verschillen zijn tussen de stadsdelen en dat vooral aandacht voor de positie van LHBT-ers in Nieuw-West belangrijk is. Ook dient opgemerkt te worden dat de niet Amsterdamse APP-leden een heterogene groep zijn wat betreft woonplaats. Een andere opvallende uitkomst is dat respondenten die uit de kast zijn bij familie, op hun werk of in de buurt waar zij wonen, zich veiliger voelen. Dit kan betekenen dat uit de kast zijn leidt tot een veiliger gevoel, maar ook dat LHBT-ers die zich veiliger voelen eerder uit de kast komen. Longitudinaal onderzoek zou meer inzicht kunnen geven in deze relatie. Blijvende aandacht voor een veilige en goede manier om uit de kast te komen lijkt in ieder geval belangrijk. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de respondenten van deze vragenlijst relatief hoogopgeleid zijn en vrijwel allemaal een Nederlandse achtergrond hebben. Mogelijk is de relatie tussen uit de kast komen en veiligheidsgevoel anders voor LHBT-ers met een andere etnische achtergrond of een lager opleidingsniveau. Daarnaast is het opvallend dat maar een klein deel van de respondenten die in een onveilige situatie zijn terecht gekomen, aangifte doet, bijvoorbeeld omdat ze de onveilige situatie niet ernstig genoeg vinden voor aangifte of omdat ze bang zijn niet serieus genomen te worden. De achterliggende redenen hiervoor is onderwerp van een onderzoek dat de Universiteit van Amsterdam op dit moment uitvoert met behulp van het AmsterdamPinkPanel.

Methodologische verantwoording

Het AmsterdamPinkPanel (APP) is een samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam en het COC Amsterdam. Het telt ongeveer 1200 leden die regelmatig gevraagd worden om een vragenlijst invullen over verschillende onderwerpen. De leden van het APP zijn relatief hoog opgeleid, hebben relatief hoge inkomens en zijn relatief vaak van Nederlandse afkomst.

De resultaten die in dit onderzoeksrapport gepresenteerd zijn, zijn afkomstig uit de buurtveiligheidsonderzoek, dat in het voorjaar van 2014 (N=476) en het voorjaar van 2015 (N=581) uitgevoerd is. Om het algemene veiligheidsgevoel te meten is de volgende vraag gesteld: 'In het algemeen, hoe veilig voelt u zich als LHBT-er in uw leefomgeving?' (schaal van 0 tot 10). Om te meten in welke mate leden van het APP verwachten in een onveilige situatie terecht te komen, is gevraagd: 'In het algemeen, hoe waarschijnlijk acht u het dat u in onveilige situaties terecht gaat komen omdat u LHBT bent, in de komende 12 maanden?' (schaal van 0 tot 10). Verder is hen gevraagd hoe veilig zij zich voelen op de volgende plekken: thuis, op straat, in stadsdeel/wijk/buurt, stad/dorp/Amsterdam, horecagelegenheden (algemeen), horecagelegenheden (LHBT), op uw werk, waar u sport, op een treinstation (in Amsterdam), waar men boodschappen doet.

Om verschillen tussen groepen te toetsen is gebruik gemaakt van lineaire regressieanalyse en onafhankelijke t-toetsen. Er is gekeken of correctie voor demografische kenmerken, geaardheid, uit de kast zijn en stadsdeel de onderzochte relaties beïnvloedde. Dit was nauwelijks het geval, met als uitzondering uit de kast zijn, dat de meeste gevonden verbanden versterkte. De getoonde waarden zijn niet gecorrigeerd.

Vragen en contact

Heeft u naar aanleiding van deze onderzoeksrapportage vragen of opmerkingen? Dan kunt u contact opnemen met COC Amsterdam/APP (amsterdampinkpanel@uva.nl of amsterdampinkpanel@cocamsterdam.nl).

Wilt u meer weten over Roze in Blauw of het Meldpunt Discriminatie? Bezoekt u dan eens:

- <https://www.politie.nl/mijn-buurt/lokale-initiatieven/05---amsterdam/roze-in-blauw.html>
- <http://www.mdra.nl/>

Referenties

CBS (2014). Veiligheidsmonitor 2014. Den Haag: CBS.